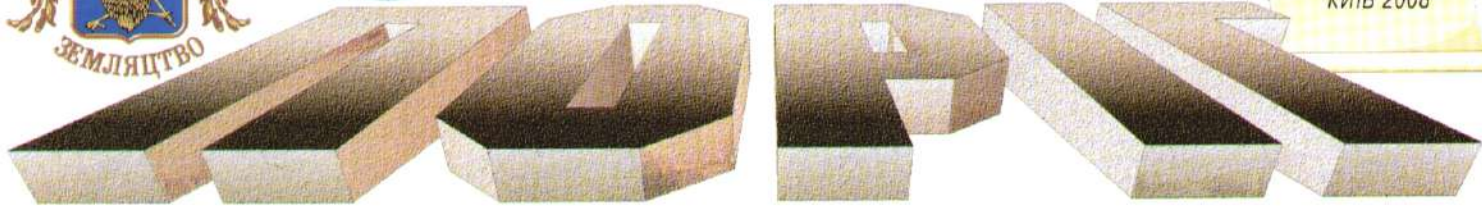

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПИС
РІК ВИДАННЯ 2002
ЖОВТЕНЬ
Число 10 (82)
КИЇВ 2008

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

ЗЕМЛЯКИ, ЄДНАЙМО УКРАЇНУ!

ЗЕМЛЯКИ, ЄДНАЙМО УКРАЇНУ!

Ії справді треба єднати, поскільки центрибжні сили різних політїкїв, далеких від справжнього патріотїзму, продовжують підірївати глибоке історичне коріння великого народу з великою історією на догоду різним «земляцїям». Як і десїткї партїї, що пошматували і вертикаль владї, і сам загурканий обїцїанками народ.

Ось і цього вечора столичний Палац спорту перетворився на острів щирого єднання кращих синів і доньок із усіх куточків України. Заклична музика витала в по-осінньому захмареному небі, яке теж вирішило не проливатися дощами на святі київські пагорби. На другому поверсі вабили око мальовничі виставки друкованої продукції, які розповіли про Закарпаття і Донецьк, Полтаву і Львів, Харків і Чернігів. І раділо серце, що наше земляцтво мало найплотужіший поліграфічний доробок, біля якого чатавув неусилний виконавчий директор Петро Медвідь.

І доки кілька тисяч веселих людей не заповнили монументальний зал, ми вирішили поспілкуватися бодай із кількома відомими лїдерами земляцького руху.

Ось біля стенду, який представляв Львівське земляцтво, стоїть заклопотаний його виконавчий директор Геннадій Дерев'яничук. Кивнувши головою чарівній дівчинї, котра гортала книги, рушив за нами в тихий куток, подав їй голосного співу.

- Хочу привітати всіх чернігївцїв із великим святом. Ваше земляцтво є нам добрим прикладом. Хочу сказати, що наша дружба почалася ще з княжого Чернігова і королївського Львова. А щодо конкретної подїї, то вона перша така і стала можливою, дякуючи контактам із київською мїською владою.

Ми повинні дбати про всю Україну. Якщо ж

земляцтва будуть мати ще й підтрїмку від владї, то матимуть і потугу для генерації певних думок, для консолїдації зусиль землякїв з різних регіонїв. Для того, щоб розвивати потужну структуру, самого ентузіазму мало, потрібні офїси і транспорт, засоби інформації та багато іншого. Хоча сама практика земляцького руху показує його важливість. Люди єднаються, незважаючи ні на політїчні, ні на релїгїйнї погляди, знаходять порозуміння й злагоду, працюють на благо громадян України.

Неподалїк розташувалися друзї закарпатцїв, серед них і широковідомий державний і громадський дїяч, генерал армії Василь Дурдинець. Тож без його слова була б неповною характеристика земляцького дїявства. Тим більше, що Василь Васильович очолює погодився відповісти на запитання нашої газети.

- Велика вдячність організаторам цього свята земляцтва, яке, здається, відбувається в таких масштабах вперше. На жаль, ми частїше збираємося тїльки своїми крайовими зем-

ляцтвами. Але те, що сьогодні ми зїбралися в Палацї спорту – а менї відомо, що Чернігївське земляцтво є лїдером серед земляцтв – чудово. Думаю, що ця традиція повинна бути продовжена. Бодай раз на рік маємо збиратися. Ось сьогодні вже встиг побажитися з десїтком-другим старих добрих друзїв, потїснити руку, побажати добра.

А якщо сказати більше, то створення земляцтв у Києві – наскільки я бачу по нашому Закарпатському – це велика сила, яка нас об'єднує, змушує дбати не лише про тих, хто нинї живе в столицї, а й думати про свою малу батьківщину, допомагати людям не декларуваним, а конкретно. Ось хоча б мєс рїдне Закарпаття, яке постійно потерпає від паводкїв. Свого часу, коли я очолював мїністерство з надзвичайних ситуацій, менї вдалося чинити зрїбки для землякїв, я був разом із ними в бїді. Останній паводок показав, як важливо вкладати кошти в запобїгання лихovidь, щоб люди вїдчували турботу владї про них.

Якщо говорити про Чернігївшину, то оскільки 36 рокїв я живу і працюю в Києві, маю добре уявлення про цей історичний славетний край. Ім'я письменника Олексія Микїтенка доб-

ре знане в лїтературному й журналістському середовищі. На святї ж він представляв благословенну Полтавшину.

- Коли людина опиняється на чужинї, вона згадає свій рідний край. І хоча Київ – лише умовна чужина, потреба в гуртуванні не відпадає.

Ось і на Чернігївшину вперше подався буквально в хатніх капцях, так менї закортіло там побувати. Походив по чернігївських церквах, побував на могилї М. Коцюбинського, нїби аж занурився в княжі часи. Коли ми кажемо, що Полтавшина сформувала лїтературну українську мову, то Чернігївшина не менше зробила в цьому планї.

Нашї краї занедбанї, тому ми повинні при кожній зустрічі говорити про це смїливо, вїдверто, вимагати від владї, щоб кошти залишалися в регіонах, а не розкрадалися в столицї. Якщо ми будемо обдїляти свій народ, то народ перестане вїрїти в Україну.

А як було не почути голос одного з лїдерів нашого земляцтва, керівника Новгород-Сїверського вїддїлення Миколи Засульського? На його рахунок не одна добра державотворча справа, його вїдзначає державне мислення в життї.

- Менї, мабуть, важко оцїнювати роль земляцтв, тому що я в Києві жив завжди, але з другого боку легше, бо по роботї доводиться часто бувати в далекому зарубїжжі. І не день-два, а трохи більше. І я розумію тих, хто приїхав у столицю, як їм непросто входить в її життї. Тож гуртування землякїв – то дуже добра справа.

Прїємно сьогодні чути спів і Черкащини, і Днїпчини, і нашої Чернігївшини, тому що все це наша Україна...

У ЖОВТНІ СВЯТКУЮТЬ СВОЙ ЮВІЛЕЙ.

ШИДЛОВСЬКИЙ **Анатолій Корнійович** – 75-ліття. Народився 10 жовтня 1933 року в селі Веприк Бобрівського району. Був директором інституту електродинаміки НАН України, академіком-секретарем відділення фізико-технічних проблем енергетики НАН України. Нині – почесний директор цього інституту та радник президії відділення фізико-технічних проблем енергетики НАН України.

Доктор технічних наук, професор, академік НАН України, віце-президент НАН України. Заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України, премій НАН України ім. С. Лебедева та ім. В. Хрушова, Академік Нью-Йоркської Академії наук. Головний редактор журналу «Технічна електродинаміка», член ради директорів всевітньої асоціації з енергоефективності. Нагороджений орденами «За заслуги» III ступеня, «Знак Пошани», Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

Автор (співатор) понад 450 наукових праць, зокрема близько 20 монографій, понад 170 винаходів і патентів, двох відкриттів. Наукові дослідження стосуються теорії багатофазних електричних кіл, створення багатифункціональних пристроїв для стабілізації параметрів електричної енергії. Голова спеціалізованих рад із захисту докторських дисертацій.

САВЧЕНКО **Леонід Іванович** – 75-ліття. Народився 11 жовтня 1933 року в селі Пекари Сосницького району. Заступник завідуючого відділом сільськогосподарського Комітету народного контролю УРСР. Працював начальником відділу по нагляду підприємств з вибухонебезпечної безпеки Держгіртехнагляду України, заступником начальника Головного управління, начальником відділу по нагляду на об'єктах підвищеної небезпечки Держгіртехнагляду України.

Ветеран праці. Кандидат в майстри спорту. Працював інструктором з альпінізму.

Нагороджений подякою Українського республіканського комітету захисту миру, орденом «Знак Пошани», знаком Міністерства лібіопродуктів СРСР, почесним знаком Комітету народного контролю СРСР.

ЛИТВИН **Ольга Кузьмівна** – 75-ліття. Народилася 18 жовтня 1933 року в селі Жуківка Куликівського району. Нині – на пенсії. Працювала доцентом історичного факультету Київського Національного університету ім. Т. Г. Шевченка.

Кандидат історичних наук. Автор ряду наукових праць з вітчизняної історії, навчальних та методологічних посібників.

МЕЛЬНИЧУК **Василь Іванович** – 70-річчя. Народився 5 жовтня 1938 року в селі Бранція Бобрівського району. Викопроб Київводоканалу.

ГУШ **Михайло Никифорович** – 65-річчя. Народився 9 жовтня 1943 року в селі Ковчин Куликівського району.

У 1998 – 2002 рр. – народний депутат України 3-го скликання. Нині – голова комісії з питань департаментної діяльності Куликівської районної Ради, депутат цієї ради.

ЛЕБІДЬ **Пелагея Іванівна** – 65-річчя. Народилася 14 жовтня 1943 року в селі Авдіївка Сосницького району. Завідуюча терапевтичним відділенням поліклініки № 4 Святошинського району м. Києва. Брала участь у створенні санаторію НАН України «Феофанія» на базі пансіонату, де організувала роботу дієтувальної бази.

Лікар I категорії. Член Українського товариства терапевтів і кардіологів. Має друковані праці.

ТАРАСЕНКО **Анатолій Павлович** – 65-річчя. Народився 16 жовтня 1943 року в селі Крайвше Бахмацького району. Нині – на пенсії. Доцент. Працював генеральним директором об'єднання «Київелектрознак», директором з питань нових технологій ВАТ «Укртелеком».

ОЦУН **Микола Петрович** – 60-річчя. Народився 1 жовтня 1948 року в селі Соболиве Броварського району Київської області (батько з села Святе (Озерне), мама з села Крехайв). Нині – на пенсії. Служив в центральному апараті МВС України. За фахом учитель-історик.

Учасник ліквідації аварії на ЧАЕС.

ПАШКО **Дмитро Михайлович** – 60-річчя. Народився 5 жовтня 1948 року в селі Конятин Сосницького району. Токар вищої кваліфікації інституту проблем матеріалознавства НАНУ.

КРИЩЕНКО **Таїсія Михайлівна** – 60-річчя. Народилася 14 жовтня 1948 року в місті Носівка. Нині – на пенсії. Працювала на Київському радіозаводі.

ПУХКАЛ **Олександр Григорович** – 60-річчя. Народився 15 жовтня 1948 року в селі Пальчички Бахмацького району. Ректор Київського гуманітарного інституту, професор Національної Академії державного управління при Президентіві України.

Кандидат економічних наук. Заслужений працівник освіти України. Академік Академії економічних наук. Академік Академії педагогічних наук. Член Спілки економістів України. Автор понад 120 наукових та науково-методичних публікацій з питань макроекономіки, аграрної політики, відносин власності та державного управління.

Один з активних організаторів товариства «Чернігівське земляцтво», обирався першим заступником голови Ради. Нині – почесний член Ради.

ЖАДЬКО **Людмила Іванівна** – 60-річчя. Народилася 19 жовтня 1948 року в селі Монастирище Ічнянського району. Працює провідним бухгалтером АТ «Автодосервіс».

МОРОЗ **Валентина Миколаївна** – 55-річчя. Народилася 18 жовтня 1953 року в селі Озерня Бобрівського району. Завідуюча сектору Апарату Верховної Ради України.

*Дорогі земляки!
Рада товариства "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім нев'янучого здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, нестомного добротворства в ім'я рідної землі.*

ЗЕМЛЯКИ, ЄДНАЙМО УКРАЇНУ!

А вже звучить запрошення до залу. Він сьогодні багатолюдний, монотонний, у ньому панує зичливість, а не партійна ворожда. Бо на слягах усіх земляцтва горить святе слово «любов».

Таким же почитаним наповнені кадри документального фільму, який повертає глядача у хроніку діяльності координаційної Ради земляцтва за кілька років. Навіть не вважати, що було стільки зроблено відтоді, коли після підписання угоди між владою Києва і земляцтвами – а свої підписи поставили тодішній міський голова Олександр Омеленченко та черговий координатор Ради Віктор Ткаченко – новий самоврядуєний громадський орган запровадив на повну силу. До честі буде сказано, що і в цій справі нашому земляцтву належить палма першості.

Були в центральній частині дієства справді хвилюючі моменти – і коли зазвучав Гімн України, примушавши тисячі людей випрохотитися на повен зріст, і коли керівники всіх земляцтва прикрипили на карті України капсули з землею, взятою на малій батьківщині, під символами своїх областей. Як завжди, злагоджено звучала Національна заслужена капела бандуристів ім. Г.Майбороди під керівництвом М. Гвоздя, котра дала зачин театральному дієству.

На сцену піднімається представниця Секретаріату Президента України Світлана Рева і вголосує вітання від Віктора Ющенка: «Учасникам – організаторам і гостям урочистого заходу, присвяченого Дню земляцтва. Шановні друзі! Сердечно вітаю вас із Днем земляцтва. Гасло вашого урочистого заходу «Земляки, єднаймо Україну» ще раз доводить єдність української нації. Жодні маніпуляції на штучні теми протиставлення між Сходом і Заходом України, релігійні протиставлення не можуть розділити нас. Ми єдині з думкою і прагненням жити та працювати для процвітання нашої спільної батьківщини. Пропагуйте й надалі верховенство загальнодержавних пріоритетів, формуйте національну свідомість, патріотизм, популяризуєте неперотворне культурне розмаїття, яким по праву пишається наша держава. Переконаєні, що коло ваших однодумців зростає, взаємно збагачуючи і зближуючи людей із усіх куточків України. Бажаю вам плідної праці, взаєморозуміння, творчої наснаги і нових звершень у розбудову нашого спільного дому».

Вустами заступника міністра культури і туризму України Ольги Бени привітав земляцький загал і Кабінет Міністрів України. Текст вітання підписав віце-пре'єр з гуманітарних питань Іван Васирик. Керівник Львівського земляцтва, він добре знає силу такого патріотичного руху.

Силу оплесків викликали в залі слова важливого уриводка, коли вона зачитала текст привітання до нагородження Чернігівського земляцтва Почесною грамотою Кабінету. Що ж, така оцінка цілком справедлива, оскільки саме столичні співроки ведуть перед у всіх спільних добрих справах.

Тепло сприйняв зал і привітання Київського голови Л. Черновецького, яке оприлюднив керівник управління внутрішньої політики міськдержадміністрації Віктор Гончарук.

Хвиля оплесків прошуміла залом, коли до слова був запрошений від координаційної Ради земляцтва Віктор Ткаченко. Він, зокрема, сказав:

«Від імені Ради земляцтва в вітаю вас із святом, яке проходить під прекрасним гаслом «Земляки, єднаймо Україну». Наша сьогоднішня зустріч є не випадковою, бо саме рівно 8 років тому 19 вересня зібралось шістьнадцять керівників земляцьких об'єднань України. У цей день і була утворена Рада земляцтва України. Сьогодні маємо вже 27 земляцтва, які представляють інтереси своїх регіонів у Києві. Сьогодні представники земляцтва працюють і в Секретаріаті Президента України, і в Кабінеті Міністрів, і в інших поважних державних органах, творять науку і культуру, будують і створюють досконалі машини. Ми вдячні всім високим державним структурам за підтримку земляцького руху».

Загальновідомо, що більша частина нинішніх киян двадцять, тридцять чи сорок років тому жила і працювала хто на Буковині, хто на Галичині, хтось у Криму, а хтось на Дніпропетровщині. Але, потрапивши в Київ, ми, як ніхто, знаємо, як і чим живуть наші земляки у всіх куточках України. Ми не длімо позад чи грошей. Нам нічого діляти. Тож бажаю вам, дорогі кравини, щастя й добра, чистого неба над головою, доброту і злагоди в ваших сім'ях. Будьмо завжди разом!»

І як підтвердження нерозривності, як живий дух України, полився в зал запальні й мрійливі, тушні й жартівливі мелодії, народжені в різних регіонах. Може, хтось би із досвідчених дослідників народного мелосу вловив якісь специфічні розбіжності в манері виконання цієї аранжування, але того вечора саме пісня, ця душа народу, ще раз показала всю красу й духовне багатство України. Тож для неї варто кудись усім нам, народженим у найдаліших куточках молодого держави з тисячолітнім історичним корінням.

Фоторепортаж Леоніда ГОРЛАЧА, Василя УСТИМЕНКА та Леоніда РУСИЧА

МІЦНІЩАЮТЬ ЗВ'ЯЗКИ

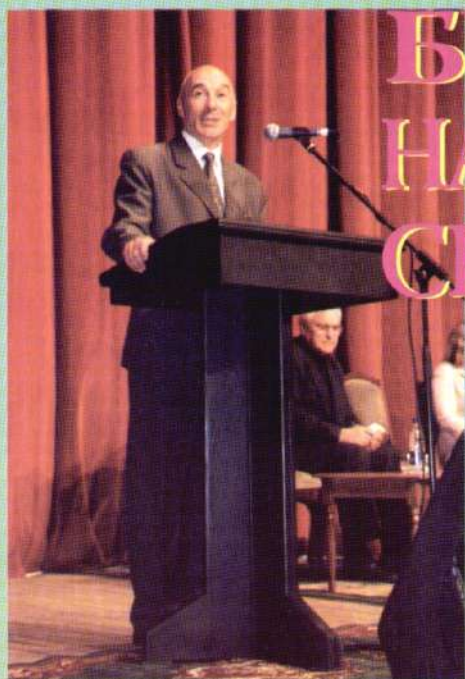
21 вересня, як і в попередні дні, видалось дощовим. А в Мені цього дня – свято. Та й не одне. Меняни святкували одточасно 85-річчя району, день міста, день визволення району від фашистських загарбників і, звичайно, свято, яке адана шанується в народі – Різдя Богородиці, Друга Пречиста. У гості до міста, незважаючи на негуду, приїхала делегація земляцтва з Києва у складі А. Гайдамаки, Н. Давидівської, О. Довгого, О. Калінської, В. Калінської, П. Кишенка, М. Ткача. Гості найперше привітали в 350-літній ювілей голови районної ради Михайла Петровича Кота, який докладає багато зусиль, щоб міцнішали зв'язки району з земляцтвом у Києві. Йому була вручена почесна грамота Чернігівського земляцтва за активну співпрацю з товариством та пиний короваї з зовнішнім вітаням на цьому. Паровий був виготовлений за сприяння пиний земляцтва, генерального директора АТ «Київліб» П. Коромехна. А також подарунок від родини О. Довгого – інформают клітві з рами.

Урочистість з нагоди свята відбулась у приміщенні Менського Будинку культури. Тут місьа адміністрація і киянські гості привітали мешан та інших гостей району. Кияни вручили також пиний коронаві голови районної державної адміністрації С. Костючку. Потім відбувся святковий концерт за участю артистів обласної філармонії.

У неформальній бесіді районна адміністрація та гості обговорили й вирішили ряд питань щодо подальшої співпраці задія рідної землі. У Мені громада віруючих відкрила нову парафію УПЦ КП. Але вона пооди по перебуває у скруті. Тож під час розмови з її настоятелем о. Володимиром А. Гайдамака зробив благодійний внесок на підтримку діяльності громади.

Гості також відвідали в лікарні свого товариша, письменника Анатолія Соломка. Транспорт для поїздки до Мені забезпечив О. Калінський.

БУДЬМО НАЦІОНАЛЬНО СВІДОМИМИ

З Віктором Ткаченком - директором Палацу спорту, головою ради товариства «Чернігівське земляцтво», званою і шанованою людиною в Україні, ми зустрілися в його робочому кабінеті. Не секрет, що Віктор Вікторович вже давно називають його сучасним керівником, а ще й несправжнім патріотом своєї землі. Бо самолюб'ям патріотом своєї землі товариство «Чернігівське земляцтво» є на сьогоднішній день найпотужнішим у Києві. Він серед тих людей, хто вмів гуртувати, об'єднувати і відчувати потреби кожного. А ще Віктор Ткаченко прекрасний співорозмовник, щира і відверта людина.

- Вікторе Вікторовичу, у вас завтра вже починається відпустка. Якщо не секрет, де ви будете її проводити?

- Хочу вам сказати, що вже протягом 21 року я свою відпустку проводжу на березі Десни, у мальовничому куточку між Черніговом і Києвом. Там у мене вже давно відомою об'єднаним місцем: є кухня, є свій вагончик, який приїжджу з дому, і навіть є стіл з нашим чоловіком на двадцять. Бо до мене завжди приїждять друзі, колеги, земляки, причому, буває, що і автобусами. Ну, а відпочинок мій - це, в першу чергу, звичайно ж, рибалка і збирання грибів. Хоча в тій прекрасній атмосфері (щоб хочеться ще і попрацювати, бо не відпочивають численні дівчакі. Зупиняюся я на відпочинку завжди на одному і тому ж місці. Всі знають, що буваю я там, зазвичай, у липні-серпні, бо це найменш завантажені місяці по графіку роботи Палацу спорту. Тобто завтра рано раніш ми зі своїм другом сідасмо на катер, бо вагончик і машина вже там, майданчик вже обладнаний для відпочинку, і сподіваюся, що коли ми привартуємось, мої друзі будуть чекати мене вже за накритим столом.

- У вас багато друзів?

- Якщо говорити про справжніх друзів, то їх, як відомо, багато не буває. І коли хтось має двоє або троє, то, на мій погляд, може вважати себе щасливою людиною. Даюючи Богу, вони у мене є. Своїх друзів я знаю багато десятиків років, майже з дитинства, тобто наша дружба вже випробувана часом. А ось людей, які близькі мені по духу, дійсно багато, і це теж велике щастя.

- Ви часто згадуєте своє дитинство?

- Звичайно, згадую, мабуть, як і кожна людина. Хоча дитинство мого покоління, а мені вже виповнилося 55 років, не можна назвати таким уже й щасливим. Батьки мої були вчителями і майже кожного року освітніське керівництво району їх переводило з одного місця роботи на інше. Народився я в селі Ладинка, що на Десні, але коли мені ще й піوركую не виповнилося, сім'я звітні переїхала. Тож моє ситидоме дитинство (а я себе пам'ятаю десь з трьох років) пройшло уже в Подуботках, тобто недалеко від Чернігова. Там знаходилася початкова школа, директором якої був мій батько, а мати у цій школі працювала вчителькою. Жили ми дуже скромно. Для прикладу: м'ясо на нашому столі з'являлося тільки на великі свята. Та і абдукт тоді в селі було не так вже й багато. Пам'ятаю, як я звертався з проханням до батьків, щоб дозволили зірвати мені бодай одне яблучко з нашої яблунки. А їх там висіло небагато і тому всі були порохавони. Тобто навіть яблук на той час вважались великим деликатесом. Звичайно ж, дозвіл я завжди отримував, але не занятиги не міг, бо то являло буда внутрішня самодисци-

плна, яка передається мені від батьків.

- Відомо, що у дитинстві людина вже починає формуватись як особистість, і арозуміло, що саме тоді у кожного з'являється, як правило, чимало захоплень. Які захоплення були у вас?

- Якщо говорити про навчання, то я хотів стати фізиком і тому дуже серйозно ставився до цього предмета в школі. А якщо згадувати про свої захоплення, то мушу сказати, що все моє дитинство було пов'язане зі спортом. Ми, можна сказати, плає-літо зранку до ночі грали в футбол, волейбол, анічайно ж, займались плаванням. Навіть їздили на велосипедах у сусідні села і там з місцевою командою влаштовували спортивні змагання. На превеликий жалі, сьо-

дніної політичної волі як у керівництві держави, так і у керівництві міста.

- Ви давно живете у Києві?

- Я живу в Києві майже сорок років. У свій час вступив до Київського будівельного інституту і відразу після його закінчення, по розподіду, потрапив до нас. І як результат - у 2000-му році нас уже було 700, через рік 1100, а зараз земляцтво нараховує 2800 чоловік. А коли кількість людей почала збільшуватись я арозумів, що треба створити регіональний осередок. Найперше відділення, яке відразу виникло, було Новгород-Сіверське. І зараз кожний осередок проводить свої заходи, метою яких є в першу чергу співорозмова з малою батьківщиною. Хоча у нас проходить досить багато і

спільних заходів. Справа в тому, що у нашому земляцтві завжди була достойна рада, а це дуже важливо для роботи.

- Мені відомо, що у цьому році ви стали ще й координатором спільної діяльності всіх земляцтв Києва?

- Це дійсно так. Річ у тім, що, починаючи з 2000-го року, всі земляцтва Києва вирішили вибрати когось координатором їх спільної діяльності. І так сталося, що другим координатором стало наше Чернігівське земляцтво. Ми тоді підписали договір про співпрацю між Київським міським радою, міським держадміністрацією і одним представників земляцтва. З одного боку його підписав Олександр Омельченко, а з іншого - я. Потім, коли координатором були дитипровотрети, той договір переписали з Леонідом Чернівце-

ким. І я хочу відзначити, що співпраця земляцтв суттєво важлива для всієї України, бо ми разом проводимо багато спільних заходів. Зокрема, цього року, а саме 20 вересня, ми плануємо провести спільний земляцтвний захід, який буде пропагувати ідею об'єднання Сходу, Заходу і Центральної частини України. На сьогоднішній день нас підтримали в цьому Президент України В.А.Ющенко, прем'єр-міністр Ю.В.Тимошенко, цілий ряд міністерств і об'єднаних держадміністрацій. Захід буде проведено як на площі перед Палацом спорту, так і в самому місті. Тому всі земляцтва, у тому числі й Чернігівське, займаються зараз підготовкою цього дуже важливого для нашої держави заходу.

- Серед вихідців Чернігівщини дуже багато відомих і знамих людей причому не тільки в Україні, а й далеко за її межами. Це письменники, актори, художники, політики і навіть екс-президент України Леонід Кучма. Я знаю, що Леонід Данилович з великою повагою ставиться до своєї батьківщини. Як часто він буває на зібраннях земляцтва, які щорічно проходять у Палаці спорту?

- На наших зібраннях Леонід Данилович був чотири рази. Хоча планувалося його приїзди більше, але арозуміло, що для президента державні справи понад усе і він кілька разів амушений був відмінити свої візити. А взагалі, Леонід Данилович дуже тепло ставиться до своїх земляків. Для прикладу, мені, як голові земляцтва, доводилося тричі поздоровляти його з днем народження. І хочу сказати, якщо виставники Кабінету Міністрів у кількості майже тридцяти чоловік, на чолі з прем'єром, знаходились у Києві двадцять хвилин, то від земляцтва нас заходило 34 чоловіки, і він не відпускав нас майже сорок хвилин. Це при тому, що час був дуже регламентований. Та й для Чернігівщини Леонід Данилович зробив дуже багато.

- Вікторе Вікторовичу, що б ви на завершення нашої бесіди хотіли побажати читачам газети «Права України»?

- Хотілося б побажати читачам вашої газети і взагалі кожному українцю, щоб усі були національно свідомими, мали розумну голову на плечах і звичайно ж мали розумну владу. Бо роль перших осіб у державі надзвичайно велика і тому від них залежить практично все. Але, на превеликий жалі, за часи перебування ми маємо багато проблем від наших державників. Тому залишається тільки сподіватись на краще життя, якого ми безперечно заслуговуємо.

Сергій ПАНКРАТЄВ

Від редакції: передрук із «Права України»

году, коли я там буваю, абсолютно не відчуваю у дітей бодай невеличко захоплення спортом. Звичайно, села наші зараз знаходяться у дуже важкому становищі і тих дітей якоюсь мірою можна арозуміти. Але і в містах, зокрема у Києві, ставлення до спорту не набагато краще. Раніше я жив на Оболоні і у нашому дворі був досить пристойний спортивний майданчик, де також зранку до ночі грали у волейбол. А недавно у тому місці з'явився житловий будинок. І це, до речі, не поодинокий випадок. Прикро, що такий злочинний підхід до забудови Києва, як і багатьох інших міст, характерний на сьогодні. Хоча проблему сьогоднішнього, так званого, будівельного хаосу можна дуже просто вирішити, це я вам кажу, як будівельник. Але ніхто не хоче цим займатись, а це свідчить про відсутність

спільних заходів. Справа в тому, що у нашому земляцтві завжди була достойна рада, а це дуже важливо для роботи.

- Мені відомо, що у цьому році ви стали ще й координатором спільної діяльності всіх земляцтв Києва?

- Це дійсно так. Річ у тім, що, починаючи з 2000-го року, всі земляцтва Києва вирішили вибрати когось координатором їх спільної діяльності. І так сталося, що другим координатором стало наше Чернігівське земляцтво. Ми тоді підписали договір про співпрацю між Київським міським радою, міським держадміністрацією і одним представників земляцтва. З одного боку його підписав Олександр Омельченко, а з іншого - я. Потім, коли координатором були дитипровотрети, той договір переписали з Леонідом Чернівце-

ЗА ЧЕРНІГІВСЬКУ ЗЕМЛЮ

*Шістдесят п'ять років тому в
моему рідному Чернігівському
краю гриміли воєнні грози. І нині,
перебуваючи стільки літ далеко
від нього, радію, що про це пам'я-
тають, бо тільки людська
пам'ять вічна.*

Чернігівці в далекому Томську не почувалися зайвими, а тому кожна велика подія торкається і синих ветеранів, чия молодість відбулася вогнем Великої Вітчизняної. Осей цього року не обійшлося без спогадів. Хоча із 165 томичів, які поновили 77 сьвдвійську дивізію, додому повернулося всього 15, а нині в живих залишилися тільки троє: навілник гармати Віктор Михетко з Лучанова, мінометник Микола Горшков і кулеметник Дмитро Кондратенко з Шегарського району. Перший бій на Чернігівщині вони прийняли за станцію Мена. Звільняли тодішній райцентр Березна, форсували Сейм, Десну. В боях за Чернігів німці використовували силу-силенну танків для оборони. І тоді гармати відмовилися від коней, котячи руками гармати. Петляли вузькими вулицями й провулками, парками, біля залізничного вокзалу. Як задує В. Михетко, тоді вони зуміли підбити два ворожі танки. Саме за цей бій відважний томич був нагороджений першим орденом Вітчизняної війни І ступеня.

А з якою гордістю згадує дні визволення древнього польського міста Микола Горшков! 21 вересня 1943 року на Красній площі відбувся мітинг, воїни не могли втриматися з нальких обіймів щасливих чернігівців. І тоді якраз був оголошений наказ Верховного Головнокомандуючого про присвоєння дивізії назви «Чернігівська». Шість цього молодий старшина мінометної батареї почав заручуватися в свою бойову команду добровольців. Він і зараз пам'ятає шістьох із дев'яти новобранців, хоч пройшов не один десяток років: брати Дісенні, Степан Гурин, Юрій Рикун, Петренко, Гузар, Дмитро Гусак... От би знову зібратися в тісне коло, тільки ж чи всіх пошадить безжалісний час.

А в ті страшні дні й ночі воїни-сибіряки, випускники Томського артучилища, Асиновських піхотного і снайперського піхотного Білоперківського, евакуйованого в Томськ, медичного інституту відкрили себе невмирущою славою. А за форсування Дніпра в районі сіл Недарпичі, Мисн, селища Любеч і Радуть звання Героїв Радянського Союзу удостоєний командир легкої артібригади О.В. Домрачов, помікмаводу стрілецького полку М.О.Лут, командир дивізіону артіполку І.А.Пахолов та командир відділення роти зв'язку О.К.Єрохін.

Багатьох томичів прийняла навікя древня Чернігово-Сіверська земля. В братській могилі Чернігово покочється прах Героя Радянського Союзу Ш.С. Рахматуліна, чия ім'я носять вулиця й провулок. Знайшли останке пристанціє С.Г. Смирнов у Добрянці, І.М.Черненко та Г.П.Кривохижич у селах Косачівка і Карнилівка, всі три відважні Герої. А скільки ще воїнів-сибіряків, не відзначених високими званнями, лежить із тих часів у своїй рідній землі!

Годіє, що Україна не забуває про своїх визволителів. Осей цього року на день Перемоги перший секретар посольства України в РФ Михайло Косюк вручив у нашому місті від імені Президента України ювілейні медалі Віктору Михетку, Петру Павлову, Дмитру Кондратенку, Миколі Горшкову та Івану Чучалю. А потім ветерани поклали квіти до меморіалу бойової й трудової слави, одним із авторів якого є чернігівець Микола Костянтинівич Яковлев.

Михайло ХУДОБЕЦЬ,
член Томського Чернігівського
земляцтва

Нині виповнюється 1100-річчя першої літописної згадки про місто Чернігів. З цієї нагоди громадська організація «За Чернігів», керівник Олексій Савченко, зібрала у рідному Чернігіві видатних вихідців з Чернігово та Чернігівської області. У форумі взяли участь більше 100 чернігівців. Деякі з них: Володимир Пушкар'юв, Петро Медвідь, Дмитро Волох, Юрій Мушкетик, Павло Мисник, Олександр Наревський, Микола Стрилат, Олександр Шокало, Олександр Бичков, Григорій Гайовий, Микола Купченко, Володимир Лузан, Віктор Черненко, Микола Ткач, Іван Майдан та інші.

ФОРУМ ЧЕРНІГІВЦІВ

У заходах форуму були круглий стіл, присвячений історії та розвитку сучасного Чернігова, виставки робіт чернігівських митців, концертна програма та відзначення вихідців з Чернігівщини, що багато зробили для популяризації області.

Із привітальним словом відкрив круглий стіл ініціатор та голова форуму чернігівців Олексій Савченко, який акцентував увагу присутніх на тому, що Чернігівщина є саме тією прекрасною та сильною землею, що дала досить багато видатних людей, героїв свого часу. Із доповідями виступили місцеві історики Дмитро Гриць, Олександр Тарасенко та Тамара Демченко. Від Чернігівського земляцтва виступили заступник голови Володимир Пушкар'юв, перший голова Чернігівського земляцтва Павло Мисник, голова Меньського осередку Микола Ткач, український письменник Юрій Мушкетик, Герой України Левко Лук'яненко. Володимир Пушкар'юв привітав від імені делегації всіх присутніх із святом і розповів про діяльність Чернігівського земляцтва та допомогу, яку воно надає своїм землякам, та загалом земляцький рух і завдання, які він вирішує. Після заступника голови земляцтва слово надали нашому відомому земляку, Герою України Левку Лук'яненку.

— Треба серйозніше та послідовніше вивчати нашу історію, мову, культуру, традиції. Відтоді, як Україна стала незалежною демократичною державою, склалася умова та стало можливим вивчати наше минуле. Хотілося б, щоб це вивчення йшло об'єктивно і такі зустрічі, що відбуваються нині, були періодичними.

Далі попросив слово голова Меньського осередку Микола Ткач.

— Справді, нашу акцію потрібно зробити не одноразовою, а треба періодично збиратися і вивчати сторінки історії. Це буде Чернігівщина в іменах.

Після виступу Ткача ведучий надав слово людині, яка стояла біля виходу формування Чернігівського земляцтва, Юрію Мушкетіку.

— Шановні земляки, на зібранні багато сказано про історію Чернігівщини, її славних людей. Кожний із нас міг би додати дуже багато цікавої інформації із своєї малої батьківщини. Я міг би згадати про Марію Заньковецьку, М. Кирілоноса і багато інших людей. Чернігівщина зробила дуже багато для України. Згадаймо тільки двох — Подуботка і Куліша, і все стас

зрозумілим. Не буду клястися у любові до Чернігівщини та рідного краю. Це є те саме, що клястися у любові до всієї України, бо Чернігівщина є питомою часткою України. І вона поклала багато зусиль у боротьбі за державність України, її національне визволення та майбутнє. Повністю хочу підтримати виступ Лук'яненка, що нам треба і сьогодні розбудувати своє життя не тільки у плані економіки, а і соціальному, національному, культурному, історичному. І справді, багатьох приїжджих шокують назви вулиць, які досі є у Чернівці. Також відсутність пам'ятників видатним людям, які відіграли велику роль у житті не тільки Чернігівщини, а і всієї України. Справді, наважало тим, що стояв біля джерел Чернігівського земляцтва. Саме у могому кабінеті, як голови Спілки письменників України на той час, воно засновувалося. За час свого існування Чернігівське земляцтво провело велику роботу і нині робить дуже багато. Бажаю всім моїм колегам по земляцтву, колегам чернігівським добрих справ, добра, щастя і світлої долі.

ОСКІЛЬКИ мова пішла про Чернігівське земляцтво, ведучий круглого столу вирішив надати слово першому його голові Павлу Миснику.

— Шановні земляки, для мене є приємним зустрітись нині. Тема, що виснесена на слухання, має свій історичний досить серйозний і великий план. Чернігівщина вагала є колісною Україною. Те, що нині не все точно залишилося в пам'яті про наших відомих людей, які творили історію Чернігівщини, мабуть, є нашою спільною недоробкою. Ми повинні провести велику роботу, щоб відродити імена наших славних земляків. Щодо Чернігівського земляцтва, то це були добрі наміри тих людей, які його створили. Мені, як першому голові, дуже приємно було співпрацювати із Юрієм Мушкетиком, нині покійним Володимиром Дроздом і багатьма іншими земляками. Завдяки їм людям було організовано виліт земляцького календаря, а потім і газети «Отчий поріг», яка лежить перед вами. Нині Чернігівське земляцтво є одним із найкращих та найпрацьовитіших. Нині земляцький рух направлений на єднання всієї української нації. Всі земляцтва областей України спільно стас між собою та популяризувати свої

регіони, що допомагає встановленню дружби і співпраці. Потрібно популяризувати свою малу батьківщину, не тільки Чернівці, а і всю область, своє рідне село, допомагати всіма можливостями їх розвитку. Треба все робити для того, щоб майбутнє покоління знало свій рідний край і несло про нього інформацію всієї державі. Люди повинні бути небайдужими до свого рідного краю і всього того, що там було надбано. Просив би усіх присутніх не забувати й про те, що в тій непростій ситуації, у якій розвивалася не тільки Чернігівщина, а і вся Україна протягом 73 років ХХ століття, були люди, які творили на цій землі добро і піднімали загальний добробут людей, сприяли освіті, науці, все робили для того, щоб розвивалася економіка. Треба, щоб цей період не став як для нас, а потім майбутніх поколінь, чимсь глухим, непізнаним і страшним.

Під час круглого столу шановне товариство обговорило ряд важливих та насущних питань, присвячених історії Чернігівщини та її видатних діячів.

Після цього делегація нашого земляцтва разом із чернігівцями на чолі із головою Чернігівської обласної Наталією Романовою рушила на Вал Чернігово відкрити пам'ятник Святим Михайлу та Федору. Спочатку було проведено панашиду, а потім з урочистими промовами виступили Наталя Романова та Олексій Савченко. Далі було відкрито гранітну стелу з написом: «Видатним чернігівцям Святим князю Михайлу та боярину Федору тут поставе знак пам'яті їх подвигу від народу».

У ВЕЧЕРІ делегація земляцтва завітала до обласного драматичного театру ім. Т. Шевченка на Красній площі на чествування видатних чернігівців. Із десяти видатних чернігівців двоє були представниками Чернігівського земляцтва — письменник Юрій Мушкетик та художник Василь Лопата. Окрім них, статуетку Симаргла отримали Леонід Кучма, Валентин Гафт, Олексій Волков, Єліна Бистривська, Ольга Коробко, Володимир Титов, Олександр Серов та Олексій Петренко.

Закінчилося свято на Чернігівському валу.

Віталій КОВАЛЕНКО

РАДУЛЬ

РАДУЄ, ДИВУЄ

Селище Радуль засноване наприкінці XVII століття втікачами-старобрядцями з Росії. За однією з версій назва Радуль походить від озера Радутьє, Радуль походить в цій місцевості. Інша ж виводить топонім від слова "радість" яку нібито відчули втікачі від переслідувань уряду і офіційної церкви, уздрівши цю чарівну місцевість і мріючи жити тут з великою радістю.
Згідно перепису, здійсненого за наказом Петра I, Радуль був заснований у 1708 році мешканцем села Кованки (Коваленки) Пилипом Івановичем Костильовим, який і став першим війтом Радуля.

І ЗА ЧАРОВУЄ

Досить напруженою виявилася друга субота вересня для землячтва. Густо насиченою різноманітними подіями, заходами, зустрічами, нарадами і святкуваннями. Просто хоч розірватися. А тут ще й число таке собі, начеб і не зовсім сприятливе - тринадцяте. Та нашим землякам за будь-яких обставин - своє намиче робити.

І подалися колишні сіверяни, а нині столицяні мешканці, у край рідній недалекий - на Чернігівщину. Група найактивніших рідняків у складі Алії Гуртові, Олександри Волохіної, Валентина Усика, Ігора Коваленка та Олександра Литвина на чолі зі своїм неомним головою Володимиром Коваленком виїхали до Радуля на святкування 300-річчя заснування цього стародавнього селища.

Відрядно, що в складі екіпажу трое корінних радульців - Антоніна Болдаришук, Володимир Федій та Тетяна Федій, тут проминули найпрекрасніші роки їхнього дитинства. Так що подорож відбулася під емоційний супровід споглядів трио радульчан про найчарівніший куточок на всьому білому світі. Економіячливі швидкоплинний час, не стали робити традиційну зупинку на кордоні, але загало саму традицію, започатковану ще з десяти років тому представниками старшого покоління земляків, не порушивши. Дякуючи забавчливому Валентину Івановичу Усику. Зі свого представницького квіста він роздобув пляшку зачарованого "Десни". Пом'янули незабутнього Бориса Васильовича, який вже, на превеликий жаль, ніколи не відірвався зі своїми земляками в далеку чи близьку дорогу. Прокричали дружню урочисто-дорожню знакові, за яких вже починалася рідна стороначка.

Від заселення на територію Ріпкинського району супроводжувався тривалими оплесками і радісними вигукми. А на порозі будинку райдержадміністрації і райради приймали вже чеків і тепло привітали голову райради Юрій Лемешко.

Але ще радісними і розчепуєними вигуками та тривалими оплесками вітали земляки "прикордонний" знак із написом "Радуль". До речі, саме тут якось не вимушено і для себе неомтно відбувся підсвідомий перехід на рідну мову дитинства тієї частини рідняків, які, деспідухи непоказаний приклад столицинці громади, розмовляли "по-ківському".

А Радуль зустрів гостей радісно і привітно. На Червоній площі з гучномовця лилася пристрасть і така справді легка, без зайвих децибелів музика. Святково вбрані радульчани і їхні гості повагом похаждали. Повсюди жарти, веселий сміх, мідні рукостикання, радісні обійми і гарячі цілушки. Наші в цьому плані не відставали.

Тоді, то інший рідняк збивав серед гурту колишніх приятелів, сусідів по вулиці чи шкільній парті, далеких чи близьких родичів, або й просто знайомих, що вже не бачилися не один десяток літ і яких зовсім сьогоднішнє свято.

На вільних від люду, від яток, столиків, імпрізованих барів-кафе, від ремісничих верстатів і цюбно виготовлених справді такі мистецтвінкі витвори пробували танцювати місцеві молодці. Майстри-професіонали дивували глядачів своїм умінням: гончар Володимир липів горшки, вигадливий форм яких позаздрили б і святі, бабуся Марія пряла повсяк праху. Хтось малював, хтось вишивав. Там і сам смажилися млинці і дозрівали на жаринах рум'яні шашлики. А ще пахло зрідки шчорочирним борошмом: збликували, славками, грушамі і городинкою. І трішки нафталіном, що дало привід нашій делегції пожартувати: мовляв, це старенькі бабусі подіставляли зі своїх доісторичних скринь найдорожчіше дівоче придане - спіднички, платки, хустки, в яких ще деувдали, ходили на веронічки і, можливо, навіть святкували двохсотліття Радуля.

Чимало подій пережило трихсотлітній Радуль на своєму віку, був свідком і добра, і зла, починаючи з 1708 року. Саме тоді, розпочав свій історичний шлях Радуль. Хоча археологічні дані свідчать, що на території сучасного Радуля і його око-

лиць віднайдені поселення епохи мезоліту, неоліту, бронзи. Існує кілька версій стосовно часу заснування Радуля. Середина, друга половина чи кінець XVII століття. Повідомлення ж Тимофія Верховського свідчать про те, що: "Слобода Радуля населена старообрядцями ще до 1700 года. Первые выходцы в Стародубье из Москвы и других городов жили уже в Радуле в 1700 году на земле гетмана Мазепы".

Як би там не було, але в різні часи селище Радуль славилось, як тепер кажуть, своїми людськими ресурсами, судноплаством, рибальством, видобутком торфу, виготовленням канатних і позяних виробів, торгівлею, а ще виготовленням "хлібного вина" (горілки).

Торгували з найближчими сусідами та Польщею. У 1783 році у селішч було 56 кулішів і 32 мейстеров. В 1861 році через радульську пристань було перевезено товарів на суму 23942 рублів. У 1870 році в Радулі відкрили однокласне народне училище. У 1903 році в селищі було 39 торговельних приміщень. Нині в Радулі 312 жилих дворів, в яких мешкає 6111 осіб.

У роки війни неомноцтвою допомогою надали радульці воїнам 69-ї гвардійської Севської дивізії під час форсування Дніпра в районі Радуль - Шпці. Ширина Дніпра в цьому місці сягала 400 метрів, а глибина 7-8 метрів.

Відважно воювали воїни-радульці не лише за рідний Дніпро, але й на усіх інших фронтах. Понад 350 мешканців селища пішли на фронт. 316 з них додому не повернулися. Їм імена викарбувані на пам'ятній стелі, яку урочисто відкрили цього святкового дня. На честь полеглих Севської дивізії в центрі Радуля встановлено обеліск Слави і три пам'ятники на братських могилах. Серед похованих, які загинули під час форсування Дніпра, сім Героїв Радянського Союзу: Ю.Є. Давлетов, Ф. О. Потопанко, О.М. Рядько, В. О. Карпенко, М. О. Новіков, Г. М. Бзаров, П. І. Коваленко.

А тим часом до місцевого Будинку культури на імпрізовану сцену підіймаються поважні гості - представники селища району, області та Верхньої Раді. Щодо самої столиці, то її підно представляли члени Чернігівського землячтва.

Першою, як і годиться, взяла слово господиня голова селищної ради Тетяна Чагіна. Вона зробила коротенький екскурс в історію селища, повідомила про нинішні здобутки і соціальні проблеми Радуля і нагородила його заслужених мешканців Почесними грамотами та подарунками.

Цікавий факт з біографії цієї жінки, вартій уваги пенал Рембрандта чи Кустодієва (їхній типаж). Так от, коли місцевий парубок привіз із сусідньої Росії меду, то дружині, то першими словами жоні Тетянки було: "О, Боже, і куди же ты меня привез?" Але вже наступними: "Господи, кака ж здесь красота очаровательная. Век согласна прожить среди этого очарования." Ос так. Не більше і не менше.

Під час війни річковики Радуля брали безпосередню участь в обороні Києва. Судна Дніпровської флотилії громили ворога на Дніпрі, Прип'яті, Волзі, Дунаї, Шпрее.

Тоді, то кому пощастило вижити у буремні роки війни, повернулися до своєї улюбленої справи, щоб відродити річковий транспорт з руйн і попелу, відбудувати рідний край, своє селище. Пам'ятаю, як в повоєнні роки бригади майстрів з Радуля відбудувували знівечені та спалені села Ріпкинщини.

Всі члени Ріпкинського відділення товариства "Чернігівське землячтво" в м. Києві з великою увагою та хвилюванням спостерігати за станом справ у рідному краї та докладують своїх зусиль, аби в якійсь мірі допомогти вам у вирішенні питань сьогодення.

Нас особливо турбує демографічна ситуація, яка склалася в районі, стан справ в економіці, зокрема, сільському господарстві. В миру сил і можливостей ми надаємо посилену допомогу у вирішенні проблемних питань району, розвитку ділових і культурних зв'язів між сьогорішніми жителями і вихідцями району, збереженню історичної спадщини, вихованню молоді.

Традиційною стала допомога кївських земляків вступу випускників шкіл району у вищі навчальні заклади Києва. За допомогою та коштом земляків побачило світ перше друковане видання з історії і життя Ріпкинського району - "Краю Ріпкинський мій". Велике виховне значення має видання власним коштом нашого земляка Миколи Івановича Зубка посібник красзнавства для школярів району. Останніми роками ми організуємо проведення новорічних свят школярів району в Києві. А представник Чернігівського землячтва у Радуль, ваш земляк Михайло Михайлович Волохін, не рахуючись з часом та силами, майстром багатьох років піднімається про відродження рідного селища. Чимало зусиль докладе він для будівництва дороги, благоустрою пам'ятника загиблим воїнам, підготовки та організації 300-річчя святкування Радуля.

Якби кожен житель або виходець з Радуля зробив хоча б частку того, що Михайло Михайлович, то я впевнений в тому, що ми б жили значно краще. А взагалі, кожний член землячтва зобов'язався зробити бодай одну корисну справу для рідного села та району.

Ми розуміємо, що все це невеличка крапля у величезному морі проблем, які необхідно вирішувати, але і ця крапля, вважаю, не буде зайвою.

Від імені усіх кївських земляків хочу побажати жителям Ріпкинського району і, зокрема, Радуля успіхів в усіх починаннях, здоров'я та достатку.

Хай завжди вам усміється доля.

На згадку про цю пам'ятну подію дозволяю передати до краснаварного музею Радуля вигодовану нашою землячкою Марією Кірик вишиту картину, яка відображає українську історію часів Київської Русі.

Окрім того, дозволяю передати територіальній громаді Радуля Почесну грамоту Чернігівського землячтва в м. Києві за розвиток землячтвочесного руху та з нагоди 300-річчя заснування цього прекрасного селища.

Збиратися до столиці хоплюся хба що нашому воєводи. У нього ж, звісно, свої проблеми. Тим паче, що попереді наше скромне представництво чекав сорризі. І справа тут не лише у теплом прийомі гостей, а швидше в тому, де його було влаштовано. Уваляете, у визначеній місцевій старожитності, колишній власності якогось з нащадків старорівля, можливо, ще першого покоління. В повоєнні роки тут мистецтвінкі школа, до якої ходила Антоніна Михайлівна, Володимир Олексійович та Тетяна Василівна. Можете увітати собі їхні хвилювання. Школа давно не функціонує, а ось і шкільний підвал, підходящий для зйомки історичних фільмів, гостенно розчинив перед нами свою поканаючу браму.

Після відвідин загиблого і щедрого підвала сорризізи посилалися на наших земляків мов із руги достатку. Екскурсію по своєму обласному заводу за сучасними вимогами обійшло провів приїждель Володимир Васильович колишній полковник, а нині рядовий радульський пенсіонер.

нер Анатолій Микитович Гарібов. Потім побували на гостинці у мамі Антоніни Михайлівни, а мамі Володимира Олексійовича самі зробили сорризізи, привезли до огього порозу і залишили аж до наступного дня рідного сина.

А проваждал нас щедра на добріх людей історичне селище задушевними українськими піснями у виконанні професійної та місцевих самобутних співаків і яскравим святковим салютом.

Прощай, Радуль. До наступного ювілею.

Валентин АВДЄЄНКО

ПРО СЕБЕ

Родився 11 жовтня 1933 року в одному з наймальовничіших куточків Придесення на Чернігівщині в с. Пекарів Сосницького району, що при- тулилося в межах зачарованої Десни, освітленої О. Довженком, О. Де- сняком, М. Аджмерком, та Сейму, славнозвісної річки в Батурині.

І НЕ ТІЛЬКИ

Батьки – Іван Пилипович Савченко та Ган- на Феодосіївна – вчителі Пекарівської сільської школи. Обоє з хліборобських родин с. В'юниці. Бігали малими по тій же вулиці, що і Олександр Петрович Довженко. Цікаво й те, що на колишній садибі мого діда Пилипа Гри- горовича Савченка (тобто і мого) стоїть нині кі- нотеатр ім. О. Довженка. Це недалеко, на від- стані 300–400 метрів від літературно-меморі- ального музею Олександра Петровича. А де- юрідичний брат моєї матері Сердюк С. П. три- вав час очолював місцевий колгосп ім. О. До- вженка. Як бачите, хотілося б сподіватися, що як мої родичі, так і більшість сосницьких тісно пов'язані з нашим спільним минулим. І з ім'ям нашого славного земляка Олександра Петро- вича Довженка.

Коріння нашого пращура козака Савченка тягнеться з Батуринського повіту. Після пораз- ки шведів під Полтавою частина козаків Ба- туринського полку, яка була на боці гетьмана Ма- зепа, рятуючись від карателів князя Меншико- ва, роз'їхалась по сусідніх повітах, в т.ч. і Со- сницькому.

У мого діда були три сини і дочка. Сім'я ма- ла 7 десятин ріллі і 2 десятини сінокошу. В гос- подарстві була пара коней, корова, свині, пти- ця, бджоли. Все це оброблялось і поралось са- мотужки. Податки сплачував регулярно. За- вичайний селянин-середняк. У колгосп вступа- ти не поспішав. Батько після семирічки виїхав до Донбасу, навчався в ФЗУ, працював шахтарем, захворів професійною хворобою легень, проте закінчив робфак і учительський інститут та в 1932 році повернувся додому. Був на- правлений директором Пекарівської школи, одру- жився. Та на другий день після весілля діда роз- зуркулили, як казала тітка Галю, не через те, що не вступав до колгоспу, а фактично «за не- почтене» до голови В'юницької сільради, якого не запросили на це весілля.

Дід був енергійний, ризиковий чоловік і зра- зу ж таємно виїхав до Москви зі скаргою, про- бився до урядових установ. В результаті, че- рез півроку з Харкова, тодішньої столиці Укра- їни, до Сосниць пришло розпорядження по- вернути діду садибу, крім землі і коней.

Тим часом, треба було жити і дід, від гріха подалі, вступив до Сосницької комуні. А ба- тька весь той час лих люди тероризували, як «си- на кулака». Спасало його те, що він був «ро- бочим класом». Однак, як вважала мати, через надмірну нервову напругу і недостатнє харчу- вання у нього знову відкривалася стара хвороба і у травні 1934 року, на 27 році життя, його не стало.

Мені на той час виповнилося лише 7 міся- ця, а матері 23 роки. Колишній голова Пекарі- вської сільради Іван Павлович Петришин, який на той час вчився в школі, пригадував, що хо- ронили батька всім селом, а із Сосниць (а це 10 км) прийшли пішки батькові товариші-скрипалі, бо батько теж був скрипалем, проводжали його в останню путь, граючи траурні мелодії на скрипках.

На мою 8-річну долю випала доросла чо- ловача робота. Копав грядки, носив воду, рубав дрова, косив траву, пас кіз. Для цього у мене була саперна лопата, а сокира і коса лише три- щий менші, ніж для дорослих.

Почалася Велика Вітчизняна війна. Ті жа- хливі роки запам'яталися на все життя. Мати пішла в райвиконок, щоб записатися на ева- куацію. Але їй відповіли, що коней нема, а хто бажає виїхати, нехай їде на станцію Мена (це за 20 км) якщо пощастить, то увидите. Так від- верто і сказало. Але коні були розподілені заздалегідь. За Сосницю відбувся короткий бій і до вечора уцху, бо Червона Армія поспі- шно відступила за Десну. Запам'яталося мені, коли два червоноармійці, мабуть артиле- ристи, сиділи верхи на коні, з обрізаними по- сторонами, галопом промчались мимо від- ступаючих пікетижних, санітарних возів з поран- еними та польових кухонь. А на ранок прий- шли німці. З хлопцями побігли дивитися на них. Проте роги, як малювали німці на карикату- рах, у них не росли. Комусь перепали сигаре- ти і цукерки. Німці фотографували нашу юр- бу, як папуасів.

Однак, справжні роги, зуби і пазури німці по- казали через декілька днів. Ніколи я не зможу

забути такий випадок: якось вночі прибігла пе- релякана матирина знайома, що проживала з дочкию неподалік, Е. Д. Голуб, і щось пошеп- ки розповіла матері, обоє стали плакати. А ко- ли вона пішла, мати розказала, що знайомай поліцейя попередив про таємні наміри німців знищити всю інтелігенцію Сосницького райо- ну, як розсадник радянської ідеології і що пог- рібно кудись тікати. Але куди втечеш з малою дитиною і хворою бабунею? Тож ми почували себе приреченими на смерть. Мама обняла мене і гірко плакала, заплакав і я, і так до ран- ку. Ті слози палять моє серце все життя.

На щастя, у німців до нас руки не дійшли, бо на Чернігівщині почалися рейди партизан- ських з'єднань Ковпака, Попудренка, Федо- рова. В Сосницю наїхали німецькі і мадярські

Звичайно, я дома нічого не сказав, бо отри- мав би від матері належне. За моє дитинство вона мені ні разу не да- ла ремня і кро- пивки. Але мати щось підозрюва- ла, бо питала, що змінювалося, чого уві сні кричу. Так продо- вжувалось місяць два. Довго боліло вуха. Через де-

війська, а у міському саду стали хоронити за- гинілих у боях з партизанами.

Мокнішим, цікаво таке: та сусідка Е. Д. Голуб виявилась бабусею нашого товариша з Сосни- ці – чудового, заслуженого славака Олександ- ра Івановича Дроб'язка. Воістину світ тисний. А потім у мене трапилась пригода ще страшні- ша. У вересні 1943 року фронт наблизився до Чернігівщини. Червона Армія уже була за Де- сною. Штаб якоїсь німецької частини розмісти- вся в будинку відпочинку і скрізь були проведе- ні проводи іх телефонного зв'язку.

Якось вранці пас кіз у полі, де теж проляга- ло декілька проводів. Мені уже було майже 10 років, і я розумів, що це телефонний зв'язок во- рожої армії. Спочатку я вважав, а потім виявив із кішені складного ножа і перерізав оди- н провод. Не можу і зараз пояснити собі, як я пішов на це, бо напевно знав, що мені буде. На щастя, хавціто глудзу сразу ж відбігли метрів на 300–400, закопати ножа і росою помити руки. Хви- лин через 10 прибігли два німці, знайшли і з'є- днали обрив, а мені закричали — «ком, ком» (ди сюди). Я, звичайно, ні живий, ні мертвий уже став прощатися з життям, стало нудити, тряс- ти, але їду до них. У голові каша, що їм сказати. Німці – один дорослий, другий молодий — сразу обшукали мої кішені, подивилися руки, про щось питають, мабуть, що тут відбулося. Починаю говорити якоюсь українсько-німецьким суржиком, звідки і куди йшов якийсь чоловік. Але моя версія їх не переконала, бо молодий ско- пив мене за вуха і так крутону, що я від болю закричав і заплакав. Але коли він наставив на мене автомат, то другий німець, дорослий, щось сказав і віддав автомат убик. Проте почу- лися постріли. Я впаів, мабуть, втратив свідомість. Скільки це тривало, не знаю, але коли прийшов до тями, то німців біля мене не було. Вони були далеко, бігли по полю.

кілька днів німці залишили Сосницю, повті- кали з ними і поліцейя. Лише спалили примі- щення однієї школи, театр, підірвали міст через Убідь.

Група чер- воноармійців притихала на світланку із с. Загребелля на якихось чуж- е рідних місцях низеньких кони- ках, говорили, що то така монгольська порода. Потім армія пішла су- щільним пото- ком, кімна та автотомашини, танки, піхота. Це вже була зовсім інша армія, не та що в 1941 році. Ми знали, що це

війська маршала Рокоссовського. Люди несли їм назустріч хліб, молоко, яблука, воду, все, що могли. Червоноармійці майже не зупиня- лись, їхали і їшли швидко на Мену і Чернігів. Кажали, що там ідуть тяжкі бої. А назустріч, у тил вели полонених румун і мадяр. І цим теж люди давали щось поїсти, попити. Такий ми народ-українці, слов'яни. При цьому казали: може, і ми десь там біду.

Отаким було моє фронтове дитинство. Далі десятирічка, навчання в Одесі в інсти- туті. З 1957 року працював в Киргизії на різних інженерних посадах в борошномельній про- мисловості. У 1967 році був переведений до м. Саратов. А з 1971 року проживав в Києві. Пройшов трудовий шлях від змінного майстра до директора підприємства. Далі працював у Міністерстві заготівель, Комітеті народного контролю, Комітеті Держнаглядохоронпраці України. Вийшов на пенсію персональним пенсіонером, маю державні нагороди. З дружи- ною Людмилою Федорівною вистрило двоох синів, є онук і онучка. Дай Боже стати пради- дим.

Крім навчання і роботи, захоплювався спор- том, спершу гімнастикой, потім альпінізмом. Скажу відверто, що без того, що я отримав, дякуючи спорту, не відбулося б і половини то- го, що вдалося в моєму житті.

Загальновідомо, що фізкультура і спорт ви- ховують, загартовують і дисциплінують люди- ну фізично і морально. Альпінізм вважається школою мужності. На мою думку, поряд з релі- гією, наукою, мистецтвом, майстерністю в ро- боті, людині потрібно тісно співіснують з при- родою. Якою б великою чи малою людина не була в соціальному плані, а коли поведе в ек- стремальних умовах – у тайзі, в горах, в морсь- ких штормях, з парашутом, вона виходить з тих пригод мужнішою, досвідченішою, напевно очисненою від фальші, отримує заряд людяно- сті, енергії, жаги до життя.

І насамкінець. Не маю морального права не згадати добрим словом своїх шкільних учи- телів: Сорочу Івана Лаврівича-учителя исто- рії, директора школи, офіцера-танкіста, який горів у танку, однокласника мого батька, Удо- да Андрія Мусійовича, фізика, скрипальця, това- риша мого батька, Вінградського Ніну Микола- ївну-вчительку російської і німецької мов, ви- пускницю Сорбонського університету в Пари- жі, Дядька Олександра Севастьяновича, учи- теля рідної української мови-офіцера, встара на Великій Вітчизняній війні, Сенченко Кате- рину Яківну-нашу вимогливу математичку, яку ми боялися, але поміж себе звали Катюшою. І особливо-старшим, заслуженого педагога, учителя географії Мозолевського Сергія Дми- тровича, який ще до першої світової війни сту- дентом університету в Швейцарії пішки про- шов майже всю Європу та гори Альп, Карпат, Криму і Кавказу. Це він, під час своїх уроків, ма- буть, заглянув у мені романтику гір.

Вічна пам'ять цим скромним сичам у наших душах світлого, доброго, вічного і нехай Со- сницька земля їм буде пухом.

Сказав оце слова про себе і не тільки, бо всім, кому дозволяється життєвими дорогами, несемо в пам'яті все побачене і пережи- те.

З повагою до вас – Леонід САВЧЕНКО.

МОЯ

26 липня 1953 року о 5-й годині ранку 165 юнаків на чолі з Фіделем Кастро почали штурм казарми Монкада в Сантьяго. Однією з двох інших груп повстанців керував брат Фіделя Рауль. І хоч штурм не вдався, він поклав початок революційному руху на Кубі, який привів 1 січня 1959 року до перемоги революції.

Наш земляк Іван Корбач як військовий журналіст перебував на Кубі під час Карибської кризи і мав змогу зустрітися з багатьма учасниками революційного руху. Про це він розповів в своїх книгах «Здрастуй, Острів Надії» (1964 р.) та «Солдати в клетчатих рубашках» (2006 р.). З нагоди 65-річчя «Руху» надаємо деякі спогади автора про Кубу.

КУБА

Вони були з різних країн - свідки багатьох торжеств, пам'ятки численних ювілей, конференцій, змагань.

Хазійка з ніжністю поглядала на своє багатство. Й розповідала... Ось цей значок ти подарували на Конгресі жінок Латинської Америки, де - пам'ять про бої на Плайя-Хірон.

Були тут і зображення відомих і невідомих мейн громадських діячів, учених, були значки всіляких виставок і жетони на честь урочистих свят. Колекція велика, їй могли б позаздирити навіть досвідчені аматори сувенирів.

Одверсто кажучи, мене здивувало таке захоплення Карі Бонсе - в минулому працівниці, тепер партійного працівника. Уже кілька років вона збирала ці металеві, пластмасові, скляні, дерев'яні значки різних форм і розмірів, їх було у неї понад сотню. І про кожну хазійка могла

розповідати довго і з захопленням. А де ще пам'ять про хороших друзів, про небагатих зустрічі.

Тільки про один значок Карі нічого не могла сказати. Це був подарунок моряків з радянського пароллава, вона не встигла розпитати, хто на ньому надрукував.

Та це ж наш Тарас! Ювілейний значок, випущений до сторіччя з дня смерті великого українського поета.

-Ше-у-чеп-ко, - по складах повторила Карі.

Я розповів про поета революціонера, який у безпросвітні роки царату писав у своїх поезіях про тяжку долю свого народу і мріяв про той час, коли всі люди на землі стануть братами. Вона уважно слухала мене, нотім переносить шевченківський значок знизу чорною подушечки на верх і прикладє його поряд з Хосе Марті - апостолом кубинської революції.

-Ваш Тарас і наш Хосе були братами по духу, - переконано каже Карі. - Вони обидва мріяли про одне й те ж. І тепер хай завжди будуть поруч.

Очі жінки сяють радістю: вона знайшла ще одного широкого друга. А я знімаю з сорочки значок із зображенням космонавта Павла Поповича і кладу на подушечку.

-Попович народився на землі Тараса, - кажу я. - Буде час, коли й земля Хосе дасть своїх космонавтів.

2

Це була досить-таки складна операція. Партизанська колонна спускалася з гір і з боями прокувалася до океанського узбережжя. Попереду - голі савани, багністі болота, часті сутинки з ворогом. Колону вів двадцятишестирічний Каміло Сьєнфугос, друг Фіделя, один з його дванадцяти сподвижників, що

першими піднялися в гори Сьєрра-Маєстра.

У Каміло - чорна розлого борода, довга чуприна, зав'язана вузлом на потилиці. На голові - кристаллий солом'яний капелюх. Такий же вигляд мала і більшість його бійців.

Нелегко доводилось партизанам. Сутужно було з продовольством, це гірше з боєприпасами, а ворог без бою не хотів ападати жодної позиції. Але в яку б складну ситуацію не потрапляла колонна, оці Каміло завжди ступився вперед і в усіх. На піра часто ламіняла зброю, якої теж було мало, вселяда в люду впевненість, надихала їх і вела вперед. І кожний, хто був в ті дні поруч з Каміло, запам'ятав на все життя оті жваві, уперті і разом з тим принітливі обличчя робітника-комуніста, що став одним з керівників кубинської революції.

І майор Оресто Гера на хвилинку замовк і попросив шофера зупинити машину біля річки. Він вийшов на зелені килим, густо затіканий яскравими квітами, і почав їх збирати. Зривав мокрі від ранкової роси, напосні запахом трави свіжо-зелені стеблини і складав одну до одної.

Сьогодні у Оресто зустріч з людиною, чия ім'я стало легендарним для кубинців. А майорові воно особливо близьке. Разом з Каміло він прийшов увесь в важкій і тернистий шлях партизанської колони.

Майор підвів голову. Над річкою клубилися сіяні ранкової туман.

Притаувався інша річка й інший ріанок. Похмурий, дощовий. Колонна після сорокаденного маршу розташувалася на відпочинок. Коли це раптом розвідка повідомила, що противник пішов в обхід, щоб затиснути повстанців у кільце.

Майор підвів голову. Над річкою клубилися сіяні ранкової туман.

Попереду вирувала переповнена від дощів річка Хатібонико. Її каламутні води мчали так стрімко, що повстанці стояли на березі і лише мовчки перезиралися. Раптом до них підійшов Каміло. Викликав смілинич. Треба було перекинути річку і закрити на тому березі канат. Оресто Гера першим кинувся у воду. Разом з іншими товаришами він перетягнув канат, по якому через бурхливий потік переправлялись всі колони. Каміло останнім виліз на противничий берег. Він опустився на коліна і поцілував землю. Слідом за ним те саме зробили всі повстанці. Тепер вони одірвалися від переслідувачів, уникли оточення. Так Каміло і передав у рапорті головнокомандуючому повстанської армії...

Майор Оресто Гера з букетом квітів повернувся до машини, бережно поклав їх на сидіння і попросив шофера їхати до океану. Ноки машина вибиралася на дорогу, він усе згадував про людину, чия ім'я на Кубі названі багато кооперативів, службових центрів, великий пароплав. У день, коли Куба святкує річницю перемоги революції, Каміло дивиться на своїй земляки, що збираються в Гавані на площі Хосе Марті, з чотириметрового портрета. А на п'ятдесятирічній банкеті Каміло Сьєнфугос зображений верхкомом на чолі колони повстанців. Таким його назавжди запам'ятав Оресто Гера.

Ось і дорога до океану. Сонце вже високо піднялося над обрієм. Майор ще далеко помитив, як гуртом і поодиночі курним трактором йшли та йшли люди.

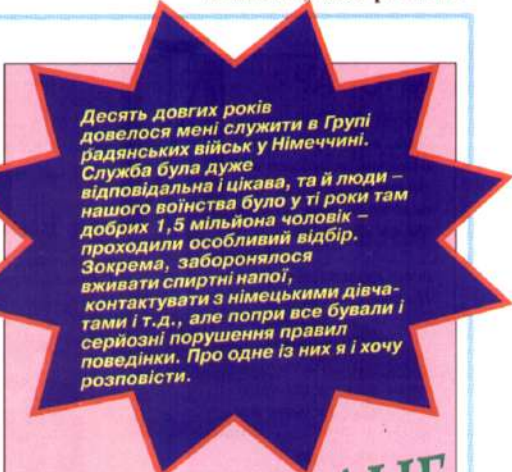
Сьогодні 28 жовтня. В цей день, повертаючись у 1959 році літаком в Гавану з поїздки по острову, Каміло Сьєнфугос загинув за невідомими обставин. Його літак безслідно зник з безодні Карибського моря.

І щороку цього дня людські струмки з гір і річиць вливаються до моря. Кубинці вдіть пішки, їдуть автобусами, легковими і вантажними машинами, мчать на мотоциклах. І в руках у кожного квіти. Темно-червоні, сині, рожеві, голубі...

Чотири роки минуло з дня загибелі великого сина Куби. Кожен кидав на воду не менше чотирьох квіток - а їх багато на острові, як багато й людських сердець, за щастя яких боролися комуністи Каміло Сьєнфугос.

Могла герою, вбачи неспокійне море розцвіло біля берегів ніжними барвами веселки. А люди, схиливши голови, стояли в скорботному і мужньому мовчанні.

Майор Оресто Гера підійшов до води і бережно поклав на хвилі свій букет поруч з тисячами інших.

НЕСПОДІВАНЕ ВЕСІЛЛЯ

Служив в одній із рот старшина Петро Іванов. Підтримував чудовий порядок у роті, турбувався про солдатів. Словом, був зразком для старшин інших рот. Та ось завершився термін його надстроєвої служби, і йому повідомили, що він буде звільнений з армії.

При передачі майна у нього не виявилось кількох простирал. А процес уже пішов. Тоді він звертається до командира роти: -Дайте мені машинку. Я миттю змотався у сусідню роту і привезу ті нещасті простирала.

Рота мала 5 вантажілок і одну ГАЗ - 69, тобто легкову. Махнув рукою командир на знак згоди, і хазійки старшина зник з машинною.

Довго його не було у розташуванні. І раптом команданту Берліна телефонує посол СРСР в НДР Перухін:

-Товаришу генерал, що ж ви, не могли дати старшині пристойну легковушку? Приїхав у посольство на брудному ГАЗику і просить зареєструвати свій шлюб з донькою секретаря окружком партії. Та машина машинною, як і те, що він порушив наші приниси, але ми його зареєстрували і навіть призначили дату весілля у посольстві. Так от, на цьому весіллі ви повинні бути разом із своєю дружиною.

Командант розгубився, але вирішив з'ясувати, що воно за старшина. Приїздив посол назвав, а з якої роти, не сказав. Командир батальйону був у відпустці, його обов'язки виконував я. Задзвонив телефон, і з трубки пролунав голос команданта:

-У вас служить старшина Петро Іванов? Оскарив всіх офіцерів і сержантів свого батальйону я знав, то відповів впевнено:

-Старшина Петро Іванов у батальйоні не служить! Згодом виявилось, що хитромудрий старшина служив у сусідньому батальйоні і впродовж тривалого часу служив в НДР маю можливість вільно бунгати у місті. Там познайомився із студенткою третього курсу медінституту, донькою секретаря окружком. Згодом і подобилося одне одного, причому так міцно, що дівчина навіть дала згоду на переїзд в Радянський Союз. Стали з'ясувати, куди ж поведе старшина свою кохану? А в нього за плечима лише село в Курській області, там хата батьківська, в одній половині батьків, в іншій всьляка скотина. До найближчого медінституту 150 км.

І тут посол Перухін знову зграв важливу роль у долі старшини. Як би там не було, молодожони мали їхати на проживання до Тбілісі, німкєня вчнтися в місцевому вузі, а старшина працювати на одному із підприємств. Як стало відомо, дали їм прекрасну квартиру і обоє заохотили зміцнювати дружбу між народами.

От і допінні не відомо мені лише одне - чи був на весіллі в посольстві наш військовий командант, якому так влетіло за немиту легковушку.

Микола КУПЧЕНКО,
полковник у відставі

ЗЕМЛЯКОВІ

Яріє, сонячно яріє, і спомин переймає дні. Чи ти пригадаєш, Андрію, село колосисте по війні? Чи ти пригадаєш, земляче, своєї юності літа? По стежках вітер босий скаче, і в серці світ переверта. Літа далекі, многоплинні, лягає шлях у всі кінці. Але куди б не йшов ти щині, вертати будеш в Марківці. Згадається і гай, і річка, - тут вперше осідає кося. Летить по рейках електричка і манить Києвом щодня. А там же університети - щаблями йшов: мужнів, зростає. Які там є пріоритети? Арбітром стати - ось мета! І не якимось там зачайним, а першим в Києві - аажеж! Шлях не простий, а визначальний, - по ньому йшов. По ньому йдеш. Понад тобою одні сині і хмар маленькі островці. Але куди б не йшов ти щині, вертати будеш в Марківці. Тож хай лелеки в небі кружать, а муд життя сідає в глей. З роси й води тобі, мій друже, на твій почесний ювілей!

Микола ТКАЧ

СВЯТО ЗЕМЛЯЦТВА У КИЄВІ

У що осінню милу днину, В щасливий день, чудовий час, Сини і доньки України, Від серця ми вітаєм вас. Була на тебе Божа воля І благодать Його була, Коли вкраїнська наша доля В Палаці спорту нас звела. Тут і чернігівці, й львів'яни, Тут білорус, козак, литвин. Кияни тут і донецьчани Злилися дружно в рід один.

Тетяна БЕЙ, білоруське громадське об'єднання українців „Ватра”

ДИТИНСТВО, ОБПАЛЕНЕ ВІЙНОЮ

Вадим Старченко Та інші... Мос востине отроцтво Частина друга

Під час Великої Вітчизняної війни у радянських людей було три фронти. Перш за все - це сама лінійна фронт, його передній край, де постійно точилися заекди бої. Потім - тил, без якого не може поводити жодна армія: адже це людські резерви, постачання зброї і техніки, продовольча база. Але був і третій фронт - окупована ворогом територія з багатомільйонним населенням. Тут діяли партизанські загони, підпільні групи. Тисячі і тисячі патріотів, які не корилися фашистським загарбникам. Але не можна перерахувати всіх, хто досяг вічної слави. В таких випадках ставлять в кінці розповіді паталую фразу: «та інші». Ось так і назван свої спогади про пережите на окупованій ворогом рідній землі вихідця із Корюківського краю Вадима Леонітовича Старченка. Його записки складають дві книги: «Мос востине дитинство» та «Мос востине отроцтво», об'єднаних загальною назвою «Та інші».

Автору було дванадцять років, коли війна обпалала, а повному родинні цього слова, його дитинство. Страхітливий подї, яка відбувалась на очах підлітка, глибоко вразила його душу, залишивши рубієм в пам'яті на все життя. Він побачив і пережив Корюківську трагедію, коли окупанти спалили містечко і знищили тисячі людей. Гнів і ненависть падали в душу хлопця, вихованого в радянській сім'ї, в радянській школі, в лютерському загомі. Вадим разом з товаришами в міру своїх сил і можливостей протидія загарбникам і їх підручням. Провинив батька на фронт, Вадим знайомиться з одним із членів райкому партії, організатором партизанського загону П.І. Козиком, входить до підпільної групи, яку очолює учитель С.Д. Потапенко. Зовсім нещасте б цього героїчного не було в літх юного підлітка. Він абрав для партизанів інформацію про ітметькі війська: пошани, допомагає переховувати пораненого партизана, переливає і розповсюджує листівки, в яких йде мова про перемогу Радянської армії в битві під Москвою, про Ста-

лінградську битву. Тут важливо зазначити, що все це робить підліток з незначним досвідом життя. Але сподомо, як месник, активний учасник боротьби з ворогами рідної землі. Спогади Вадима Старченка наповнені багатьма епізодами з життя радянських людей, жителів Корюківщини під час окупації і в цьому не одна цінність записок про «третій фронт» війни, про який, на жаль, дуже мало знає сучасне покоління. Як пише автор, «я пробував від імені підлітка, хлопчиська з чистим і здивованим поглядом на життя розповісти, описати те, що особисто робив, бачив, чув, випробував». За плечима Вадима Леонітовича довге, цікаве і важке життя. Закінчив Київський державний університет імені Тараса Шевченка, став кандидатом економічних наук, має до півсотні наукових розробок, багато років працював викладачем в улюблених закладах. До речі, його учнем в Борзнянському спеціалізованому буд майбутній відомий політичний діяч, народний депутат України Іван Степанович Плоц.

Важливо зазначити, що спогади Вадима Старченка побачили світ завдяки підтримці Корюківського відділення Чернігівського земляцтва, його керівника В.С. Устименка. Разом з відомим письменником Леонідом Горлачем воли редагували книгу, справили її видання. Іван КОРБАЧ

ВІД РЕДАКЦІЇ: на прелювітній жаль, Вадим Старченко не стало. Тяжка хвороба тривалий час перешкоджала йому, але він тримався мужньо до кінця, як і належить воїнові. Він трепетно чекав свою книгу і, отримавши побацити її, коли несподіваний Василь Устименко привів йому сигнальний примірик. Тож хай із нами завжди живе правдиве трепетне слово чудового земляка-патріота.

Фотографія В. Устименка.

КАЛИНОВЕ

У великому розмаїтті поетичних голосів сучасної України не бракує асказних кольорів. Цна тим майстрам слова, які залишилися вірними народним класично-українським традиціям і шукають нове оздоблюваче в розширеній та загостреній тематики, особливо.

ЙДУ ДО ПРИЧАСТЯ

Ми в державі своїй не чужинці. Збережм, захистимо її? З діда-прадда ми українці, Будемо всі вірними рідній землі! І Вкраїна наша оживе, земля багата і родюча, бо покоління йде нове, розправить крила неминує. Дитячий голос залюбенств, серця напоївають світле щастя. Вкраїна-мати буде жить! І, святою, уярмать уже нікому не удасться. І заколосять жита, а помжг них - волонки сині. Всміхнеться осінь золотом і подарує Україні рум'яний пишаний коровай і черлену зілочку калини. - Румшж хрещатий простизай, - шепоче авір яворини...

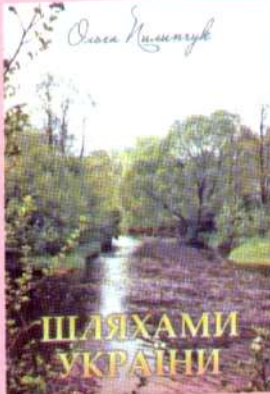
12.08.2007

СЛОВО ПОЕТКИ

шею залишається вірною своїй рідній Мотронівці, де знашли останній припуток класик української літератури Пантелеймон Куліш та його вірна дружина Іванна Бараніак. Підтвердження цього - книга «Шляхами України», яка щодобавно побачила світ у Кременчузі.

і споршима стеляться стежки. Та з шораз вертаюся на хутор, на рідну землю. До святих могили. Одиначим смутком серце мое скуштує, і з кожним роком менше стає сил, А я приїду - стану на коліна і помолюся матині-землі. Яхби зібрався всі моя родина, пшша б босийж знову по стерні, як у дитинстві... Бігала по полю, щоб набирати земліно колосків. Тепер молюся за стражденну долю, за Україну бідну... За батьків. За ті пісні, що мама їх співала, за пшши, що в квітнику клебсь. За те, щоби довкруж жита бжжля, щоби брати і сестри обидлись. За все включаюсь матині-СВЯТИНИ, одвік стражденній батьківській землі. Я - хуторянка Донька України. О, як болить, болить вона мені!

25.01.2003

ШЛЯХАМИ УКРАЇНИ ХУТОРЯНКА Я - хуторянка, донька України. На цій землі жила моя батьки. Хоча давно немає вже й хуторни

Медвежий кадуб

Андрію Пінчуку 3 нагоди 65-річного ювілею

Торкнуло літо бабине Суддо своїм крилом, Нечувано-негадаю Вже осінь за віком. Вересень уже гука: Нані свято в Пінчука! В Марківцях б'ють голака, Проплявають Пінчука. Не скупились хай рука У господі Пінчука. Ми й собі на всі віка Проплявляєм Пінчука І за те, що по судах Він літає, як добрий птах, Що борює він зі злом, Правду зігравав крилом. Як не славить земляка, Дорогого Пінчука! Я і зробив це, як земляк, Щоб не пити на дурняк Із преласним козаком, Достославним Пінчуком. Хай же мед мій не горчить, Щоб могли ми добре жить.

Віктору Черненку - керівникові Носівського осередку, близькому земляку і другу

Слова присвяти ці не одноденка, В серпневих зорях їм роки сіня. Сьогодні ми вітаєм В. Черненка, Це не секрет, йому - 65! Зробив він в цьому світі чималенько, Сулак прославив й друзів - партизан Знають крутий характер В. Черненка Мадагаскар, Бомбей і океан. Він запливав у мандрах далеченько, Поки за ярів Валя не взяла. Отак морський розвідник В. Черненко Вз'яз курс «зюйд-вест» - до рідного села. Тепер з дітьми збирає він опеньки, В Річфлоті провощає кораблі, Не може жить без Валі В. Черненко, Без друзів і без рідної землі. Ось поряд він, і ми такі раденькі, Зустрітись знов на берегах Дніпра. Вітаєм з ювілеєм В. Черненка, Бажаєм щастя, радості й добра! Поділився медом Петро МЕДВІДЬ

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор Віктор ТКАЧЕНКО Головний редактор Леонід ГОРЛАЧ Засновник товариства "Чернігівське земляцтво" в м.Києві

Газета зареєстрована Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 06.XI.2001 р. Реєстраційне свідцтво: серія KB №5594 Адреса редакції: 01023, Київ, 23, Спортивна площа, 1, тел./факс 246-74-31.

Редакційна рада: В.В.Ткаченко, В.І.Авдєєнко, Л.Н.Горлак (Коваленко), П.І.Медвідь, О. Г. Олійник, В.Є.Устименко. За достовірність фактів, точність імен та прізвищ, географічних та історичних реалій відповодять автори публікації. Газета розповсюджується серед земляків безкоштовно.

Передрук тільки з відомо видання. Републікація не ризиковує і не повновладиться. Літературний редактор Леонід Коваленко. Комп'ютерний набір Оксана Степаненко. Верстка, дизайн Галина ЧУЙКО. Надруковано та завершено на замовлення товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві у ВАТ "Видавничтво "Київська правда" (вул. Маршала Гречка, 13). Тираж 2000. Зам. 2486.